

lovanou zavolal a jí sliboval, že bude koukat, by jí dostal dříve ven, ale že darmo ani kuře nehrabe, přicházelo by v úvahu s hlediska §§ 9, 105 tr. zák. jakožto nedokonané svádění k zločinu svádění ku zneužití moci úřední, poněvadž podle obvinění působil ředitel J. na obžalovanou bezvýsledně v ten smysl, by ho darem (přislíbením daru) hleděla svést k tomu, by jakožto úředník v případech rozhodování ve věcech veřejných zachoval se stranicky nebo porušil povinnosti úřední. Podřadil tedy nalézací soud jednání obžalované správně pod trestní ustanovení §u 209 tr. zák., poněvadž, jak ukázáno, trestnost jednání obžalované nebyla by vyčerpána použitím ustanovení §u 487 tr. zák. Pokud pak zmateční stížnost věcně s hlediska důvodu zmatečnosti podle čís. 9 a) §u 281 tr. ř. vytýká odsouzení obžalované podle §u 209 tr. zák. právní mylnost proto, že prý obžalovaná neučinila svá udání neb obvinění »proti vlastnímu přesvědčení možných následků«, čímž je patrně míněno, že si nebyla obžalovaná vědoma způsobilosti obvinění, vésti k důsledkům v §u 209 tr. zák. uvedeným (jíž se ostatně pro udání u vrchnosti nevyžaduje), stačí odkázati stížnost na rozsudek, jenž se touto skutkovou otázkou zabývá a zjišťuje, že obžalovaná byla si vědoma závažnosti a trestnosti jak toho, co na ředitele J-a udávala, tak i svého vlastního počínání si, že jednala zúmyslně a zlomyslně. Tato zjištění stížnost sice napadá, než neuplatňuje a neprovádí při tom žádné z formálních vad, pro které by výrok ten mohl po zákonu (§ 281 čís. 4, 5 tr. ř.) činiti rozsudek zmatečným, nýbrž brojí jen nepřipustným způsobem proti důvodům, jež nalézací soud uvádí pro ono své přesvědčení a zjištění.

Čís. 2790.

Duševní stav obžalovaného dlužno zkoumati, vyskytly-li se za trestního řízení okolnosti, poukazující k tomu, že pachatel není, pokud se týče v době činu nebyl s to, by rozpoznal bezprávnost svého jednání nebo zařídil svou vůli podle správného rozpoznání (§ 134 tr. ř.).

Zmatek čís. 5 § 344 tr. ř. jest dán jen tehdy, nebylo-li vyhověno návrhu na zkoumání duševního stavu, ač tu byly předpoklady § 134 tr. ř.

Dodatkovou otázku ve smyslu § 2 c) tr. zák. dlužno a lze dáti porotcům pouze tehdy, byl-li tvrzen (§ 319 tr. ř.) stav pomatení smyslů, v němž si pachatel svého činu nebyl vědom, bylo-li totiž jeho vědomí v době, kdy páchal skutek, zcela zrušeno neb alespoň zkaleno tak, že nepostřehl vůbec neb alespoň ne úplně a správně skutkových okolností, za nichž jednal, a neměl-li správné představy o tom, k jakému výsledku směřuje jeho čin.

Otázka na »neodolatelné donucení« ve smyslu § 2 g) tr. zák. jest na místě, byl-li tvrzen stav, ve kterém pachatel není s to bezprostřednímu vážnému nebezpečí jemu hrozícímu čeliti nebo jemu uniknouti jinak než spácháním trestního činu.

Nutná obrana (§ 2 g) tr. zák.) je vyloučena proti útoku již ukončenému.

Rozčilení, afekt vylučuje zlý úmysl a trestnost jen tehdy, dosáhly-li stupně pomatení smyslů, v němž si pachatel nebyl svého činu vědom.

Zvláštní závazek ve smyslu druhé věty § 142 tr. zák. jest dán všude tam, kde všeobecná povinnost, neublížovati jiným na životě, je sesílena zvláštními právními vztahy pachatele k usmrčenému.

Manželé jsou k sobě navzájem v onom zvláštním závazku, pokud manželství trvá, bez ohledu na zvláštní individuální poměry (konkretní okolnosti) dotyčného manželství; nezáleží tu na tom, že jeden z obou manželů povinností vůči druhému neplní nebo je porušuje způsobem sebe povážlivějším.

Porušení předpisu § 322 tr. ř. zakládá zmatek čís. 6 § 344 tr. ř. jen tehdy, není-li porotcům vůbec dána příležitost vysloviti se o skutečnosti, mající význam okolnosti přitěžující nebo polehčující.

Zmatečností podle § 344 čís. 11 tr. ř. může býti stížen pouze výrok o vině, nikoliv rozhodnutí o trestu.

(Rozh. ze dne 21. května 1927, Zm II 122/27.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmatečnou stížnost obžalované do rozsudku zemského trestního jakožto porotního soudu v Brně ze dne 15. února 1927, jímž byla stěžovatelka uznána vinnou zločinem zabití podle §§ 140 a 142 tr. zák., mimo jiné z těchto

důvodů

Zmatečná stížnost dovolává se důvodů zmatečnosti čís. 5, 6, 11 a 12 §u 344 tr. ř. Důvod zmatku čís. 5 spatřuje v tom, že usnesením porotního soudu byl při hlavním přelíčení zamítnut mimo jiné návrh obhájce obžalované na zkoumání jejího duševního stavu. Zmatečností nelze přiznati oprávnění. Duševní stav obžalovaného dlužno zkoumati jen tehdy, vzešly-li pochybnosti o tom, zda jest obžalovaný v užívání rozumu, či zda netrpí duševní poruchou, kterou by mohla býti vyloučena jeho přičetnost (§ 134 tr. ř.), neboli tehdy, vyskytly-li se za trestního řízení okolnosti, poukazující k tomu, že pachatel není, pokud se týče v době činu nebyl s to, by rozpoznal bezprávnost svého jednání nebo zařídil svou vůli podle správného rozpoznání, a lze také v tom případě, když otázka zkoumání duševního stavu obžalovaného přišla v úvahu následkem návrhu, směřujícího k jeho provedení, říci důvodně, že zamítnutím návrhu byl porušen zákon nebo zásada trestního řízení, zabezpečujícího obhajobu obžalovaného (čís. 5 §u 344 tr. ř.) jen tehdy, nebylo-li návrhu vyhověno přes to, že tu byly předpoklady, za nichž § 134 tr. ř. ukládá zkoumati duševní stav obžalovaného. Důvody usnesení, jímž byl návrh zamítnut, přiléhají sice svým doslovem vhodněji k usnesení porotního soudu, jímž později nebyla připuštěna obhájcem navržená dodatková otázka ve smyslu §u 2 c) tr. zák. a s jehož odůvodněním se důvody onoho usnesení kryjí téměř doslovně. Právě-li se však v nich, že nejsou ani tvrzeny ani naznačeny okolnosti, jež by mohly vyloučiti trestnost (činu obžalované), je tím zároveň řečeno, že podle přesvědčení porotního soudu není tu ani pochybností, které by podle §u 134 tr. ř. velely dáti duševní stav obžalované zkoumati. Konečným cílem průvodních návrhů bylo podle zmatečností provésti důkaz o tom, že

obžalovaná neovládala v době činu rozumu a smyslů způsobem normálním, jelikož prý se v ní chováním se jejího manžela nahromadila za celou dobu taková hořkost a takový odpor proti němu, že musely živelnou a neodolatelnou silou přivoditi, že trpělivost obžalované na konec přetekla, že obžalovaná se při novém náporu a útoku se strany manžela nedovedla již ovládnouti, nýbrž její vnitřní napjetí a odpor k jejímu manželu dosáhly až stupně nepřekonatelného rozčílení a afektu a že se jí zmocnilo takové vrcholné rozčílení, které ji zbavilo normálního ovládnání rozumu a smyslů a vedlo u ní až k duševní poruše, k okamžikové nepřičetnosti. Proti důvodu usnesení, jímž byl zamítnut návrh na zkoumání duševního stavu obžalované, dovolává se zmateční stížnost jednak zodpovídání se obžalované, jednak svědeckého údaje jejího syna Ludvíka V-y při hlavním přelíčení, podle něhož měl strach, by ho obžalovaná v tom rozčílení také neudeřila, a podle něhož obžalovaná běhala po světnici a držela si hlavu, dále některých výsledků průvodního řízení, nasvědčujících prý tomu, že u obžalované byla také druhá stránka afektu, vylučujícího trestnost, důvodný strach, přivoděný zejména tím, že jí její manžel také onoho dne vyhrožoval zabitím a se po ní hnál nejprve se sekáčkem a pak i se sekerou a že na ni z pod postele vytáhl klacek. Dále poukazuje zmateční stížnost k tomu, že obžalovaná po celý den až do okamžiku činu ničeho nejedla, a na svědecký údaj Anny J-ové, podle něhož obžalovaná následkem domácích svárů zhrubla a otupěla, posléze na zodpovídání se obžalované při hlavním přelíčení, že již neví, co mluví a že je již trochu přihlouplá. Než obžalovaná zodpovídala se i podle oněch výňatků z protokolů o jejím výslechu, které jsou uváděny ve zmateční stížnosti, jak za přípravného vyšetřování tak při hlavním přelíčení důsledně v ten rozum, že čin provedla v rozčílení, že byla v době činu rozčílena. Na věci nemění ničeho, že snad — aspoň podle svých porůznu učiněných údajů — nedovedla se zcela přesně upamatovati na veškeré podrobnosti výstupu vůbec a svého činu zvlášť, že tedy její zodpovídání se vyznělo při jednotlivých výsleších způsobem navzájem částečně odlišným. Jen stavu rozčílení nasvědčuje také onen již zmíněný zjev, potvrzený svědkem Ludvíkem V-ou, pochopitelný jako příznak rozčílení, vzniklého z obyčejného citu lidského (§ 46 d) tr. zák.) zejména vzhledem k tomu, že podle svědkova údaje obžalovaná běhala po světnici a si hlavu držela teprve po činu. Význam nemá v tom směru ani další okolnost, zdůrazňovaná zmateční stížností, že prý obžalovaná (podle svého tvrzení) po celý osudný den ničeho nejedla, ani onen již řečený údaj svědkyně J-ové neb onen projev obžalované při hlavním přelíčení.

Strach, v němž obžalovaná podle tvrzení zmateční stížnosti byla již vzhledem k násilné, rvavé, surové a hrubé povaze svého manžela a pro své dřívější týrání manželem a jeho vyhrůžky zabitím, sám o sobě zřejmě nepřichází vůbec v úvahu jako okolnost, která by mohla vzbuditi pochybnosti o duševním stavu obžalované ve smyslu §u 134 tr. ř., nebo by, ať již jako pomatení smyslů nebo jako stav neodolatelného donucení, vylučovala podle §u 2 písm. c) nebo písm. g) tr. zák. přičítatelnost jejího činu. Významu mohl by ve směru posléze naznačeném nabytí pouze strach, jímž obžalovaná podle dalšího tvrzení zmateční stížnosti jata byla v době činu samotného pro útok, podniknutý na ni jejím man-

želem bezprostředně před činem jednak podle svědeckého údaje Ludvíka V-y, jednak podle tvrzení obžalované, to však jen tehdy, kdyby tu zároveň byly předpoklady §u 2 g) tr. zák., kdyby se byl totiž skutek obžalované stal u výkonu spravedlivé nutné obrany a obžalovaná byla jen ze strachu, poděšení nebo z leknutí vykročila z mezí takové obrany. V případě, v němž tyto zákonné předpoklady splněny nejsou, nemá ani strach, ve kterém spáchan byl trestný čin, jiného významu než jako okolnost polehčující pachateli podle §u 46 c) tr. zák. při výměře trestu. Obžalovaná sama líčila však výstup zejména i při hlavním přelíčení v ten rozum, že její manžel vyskočil s postele, na níž ležel, že vytáhl z pod postele klacek a volal: »Ty kurvo, já tě musím zabít, dneska z tebe musí téct«, že však syn Ludvík na něho skočil a muž spadl na zem, načež prý obžalovaná v rozčilení popadla oběma rukama sekeru a ho, jak ležel na levém boku, »zinkla« po prvé a když zvedl hlavu, udeřila ho ještě jednou. Svědek Ludvík V. pak udal při hlavním přelíčení, že otec, skočiv z postele, řekl: »Ty kurvo, dneska ti musí mozek šplíchat po zdi«, že pak uchopil sekáček a hnal se po obžalované, že však svědek mu sekáček vytrhl a hodil otce na postel, otec že pak uchopil sekeru a hnal se na obžalovanou, zakopl však o zem a asi upadl, a že svědek, který byl v tu chvíli obrácen zády, viděl pak, že obžalovaná otce, který seděl nejdříve na zemi, tluče, že ho bouchla sekerou, načež otec spadl, svalil se na znak a že obžalovaná udeřila ho pak ještě jednou. Vůbec vyznívají popisy výstupu oběma jmenovanými, jedinými to očitými svědky výstupu, vesměs v ten rozum, že Jan V. v onom okamžiku, v němž ho obžalovaná podle vlastního doznání poprvé uhodila ostřím sekery do hlavy, neměl v ruce již předmětu, jehož by byl mohl k útoku na obžalovanou použít jako zbraně, a že podruhé udeřila ho obžalovaná sekerou do hlavy dokonce, když již ležel na zemi, takže v době činu nebylo pro obžalovanou ani objektivní nutnosti ani se jí subjektivně nemohlo jevití potřebným, by od sebe odvrátila útok svého manžela na svůj život ve smyslu §u 2 g) tr. zák. Postrádají proto významu též projevy obžalované při hlavním přelíčení, že měla ze svého manžela strach dokonce ještě i tehdy, když již ležel na zemi. Značný význam mají však s hlediska jak §u 2 c) tak §u 2 g) tr. zák. zjevy, o nichž se arci zmateční stížnost nezmiňuje, že totiž obžalovaná při svém výslechu u hlavního přelíčení připustila výslovně, že pronesla výroky, potvrzené některými svědky, zejména i Ludvíkem V-ou, a nasvědčující tomu, že se myšlenkou, svého manžela usmrtiti, obírala již dříve, a že podle výpovědi svědků Mořice G-a, Rudolfa F-a a Josefa K-a svého činu ani nelitovala ani nejevila rozčilení, nýbrž se naopak vyjádřila, že to svému muži měla udělat již dávno, již před dvaceti léty, že mohla mít pokoj. Důvod zmatku čís. 5 §u 344 tr. ř. uplatňuje tudíž zmateční stížnost v tom i onom směru neprávem. Znovu budiž zdůrazněno, že důkaz o všech oněch okolnostech, jichž se na opodstatněnou svého stanoviska dovolává zmateční stížnost, byl již formálně proveden výslechem a věcně zjednáán výpovědmi oněch svědků, jichž protokoly čteny byly při hlavním přelíčení, tak, že ony nastíněné vývody, jimiž zmateční stížnost zevně provádí námitku důvodu zmatečnosti čís. 5 §u 344 tr. ř., jsou vlastně zároveň již také uplatňováním důvodu zmatku čís. 6 (podle

stížnosti současně též čís. 5) §u 344 tr. ř., což zjevno ostatně také z toho, že se zmateční stížnost ve svých vývodech, jimiž v dalším do-
ličuje tento důvod zmatku, na ony své předchozí vývody výslovně od-
volává.

Důvod zmatečnosti čís. 6 §u 344 tr. ř., vůči němuž jako důvodu zvláštnímu zmateční stížností současně uplatňovaný důvod zmatku čís. 5 téhož §u jako důvod povahy všeobecnější ustupuje do pozadí, spatřuje zmateční stížnost v tom, že porotním soudem nebyly připuštěny obháj-
cem navržené dodatkové otázky ve smyslu §u 2 c) a §u 2 g) tr. zák. Obhájce navrhoval, by byly porotcům dány dodatkové otázky, zda ob-
žalovaná jednala v pomatení smyslů, v němž si svého činu nebyla vě-
doma (§ 2 c) tr. zák.), dále, zda jednala z neodolatelného donucení
psychického (§ 2 g) tr. zák.), posléze, zda jednala u výkonu nutné
obranu (§ 2 g) tr. zák.). Otázku ve smyslu §u 2 c) tr. zák. dlužno a
lze však dáti porotcům pouze tehdy, byl-li tvrzen (§ 319 tr. ř.) stav
pomatení smyslů, v němž si pachatel svého činu nebyl vědom, bylo-li
totiž jeho vědomí v době, kdy páchal skutek, zúplna zrušeno nebo ale-
spoň zkaleno tak, že nepostřehl vůbec neb alespoň ne úplně a správně
skutkových okolností, za nichž jednal, a neměl-li správné představy
o tom, k jakému výsledku směřuje jeho čin. Otázku na »neodolatelné
donucení« ve smyslu §u 2 g) tr. zák. jest na místě dáti, byl-li tvrzen
stav, v kterém pachatel není s to, by bezprostřednímu vážnému nebez-
pečí jemu hrozícímu čelil nebo jemu unikl jinak než spácháním trestného
činu. Posléze předpoklady, za nichž dáti jest porotcům otázku, zda sku-
tek stal se u výkonu spravedlivé nutné obrany, jsou zjevny již z před-
pisu druhého odstavce §u 2 g) tr. zák.; stačí pouze dodat, že vyloučena
je nutná obrana proti útoku již ukončenému. Prosté srovnání tu právě
nastíněných právních názorů s úvahami, jimiž byla dovedena bezdů-
vodnost námitek, uplatňovaných zmateční stížností s hlediska důvodu
zmatečnosti čís. 5 §u 344 tr. ř., dovoluje usouditi, že porotní soud
povinnosti, uložené mu předpisem §u 319 tr. ř., neporušil způsobem,
který by zakládal důvod zmatečnosti čís. 6 §u 344 tr. ř., tím, že z do-
datkových otázek, navržených obhájcem, nepřipustil ani jediné. Pokud
jde o otázku ve smyslu §u 2 c) tr. zák., stačí především poukázati na
ony již uvedené úvahy a připomenouti pouze, že sama zmateční stížnost
spatřuje příčinu tvrzené jí duševní poruchy obžalované v době činu jen
v rozčilení a strachu, jež prý se jí tehdy zmocnil. Než rozčilení, afekt
vylučuje zlý úmysl a trestnost jen tehdy, dosáhly-li stupně pomatení
myslů, v němž si pachatel nebyl svého činu vědom. Že by rozčilení
obžalované v době činu bylo dosáhlo tohoto stupně, že by si zejména
svého činu nebyla vědoma, netvrdila ani ona sama, ani tomu nenasvěd-
čují ostatní výsledky hlavního přelíčení, z jejího vlastního zodpovídání
se i z údajů Ludvíka V-y bylo porotnímu soudu lze souditi na pravý
opak nynějšího tvrzení zmateční stížnosti, která, mluvíc ve svých vý-
vodech porůznu o »ohromném, nepřekonatelném, neovládatelném a
vrcholném rozčilení obžalované, zřímě její rozčilení zveličuje způsobem,
který ve výsledcích hlavního přelíčení nemá nejmenší opory. Nemálo
povážlivým jest, že hlavní kořen onoho rozčilení obžalované spatřuje
sama zmateční stížnost v její hořkosti a odporu k manželu, tedy ve

zjevech, které spíše, než duševní poruše a pomatení smyslů, nasvědčují tomu, že skutek obžalované byl výsledkem její záště a nenávisti k manželu. Neméně zjevnou je však již z oněch úvah též bezpodstatnost námitek, jimiž uplatňuje zmateční stížnost důvod zmatku čís. 6 Šu 344 tr. ř. proto, že porotcům nebyly dány ani dodatkové otázky ve smyslu Šu 2 g) tr. zák. Usnesení, jímž nebyla připuštěna dodatková otázka na neodolatelné donucení, jest odůvodněno v podstatě správně, praví-li se v něm, že obžalovaná sice tvrdila, že čin spáchala, jsouc rozčilena, a že měla z muže strach, netvrdí však, že by její čin nebyl projevem svobodné vůle; na odůvodněnou usnesení o nepřipuštění dodatkové otázky na spravedlivou nutnou obranu pak se uvádí neméně případně, že Jan V. podle vlastního tvrzení obžalované, když, byv Ludvíkem V-ou svalen, spadl na zem, na ni již neútočil, že však jeho předchozí útok, jím podle jejího tvrzení na ni podniknutý, byl již ukončen. Netřeba než opět poukázat na ony úvahy a dodat pouze, že okolnost, zmateční stížností v dotyčných důvodech nově zdůrazňovaná, že obžalovaná podle svědeckého údaje vrchního četnického strážmistra Josefa K-a při četnickém šetření uvedla, že, když se její manžel na ni hnal s klackem, chytla na obranu sekáček, nemá s hlediska nastíněných názorů právních významu »tvrzení« ve smyslu Šu 319 tr. ř., neboť obžalovaná jednak udala podle téže svědecké výpovědi tehdy zároveň dále, že její manžel chytl hned na to sekeru a hnal se s ní opět na obžalovanou, která mu však sekeru vyrvala a udeřila ho jí, až upadl na zem, a dokonce dodala, že ho zabil, by si jen ulehčila.

Další výtku důvodu zmatku čís. 6 Šu 344 tr. ř. těsně již souvisí s námitkami, jimiž napadá zmateční stížnost rozsudek s hlediska důvodů zmatečnosti čís. 11 a 12 Šu 344 tr. ř. Obžalované byl totiž trest vyměřen zcela nepochybně, byť to v rozsudku výslovně uvedeno není, podle druhé sazby Šu 142 tr. zák. (těžký žalář od deseti až do dvaceti let), a je dále neméně jisto, že se tak stalo vzhledem k tomu, že obžalovaná byla manželkou usmrceného. Jelikož v rozsudkových důvodech není vůbec nastíněno, proč došlo k výměře trestu podle vyšší sazby Šu 142 tr. zák., je patrné, že porotní soud pokládal se v tom směru za vázána a zároveň i za oprávněna již kladnou odpovědí porotců k eventuální otázce na zločin zabití, v níž se praví, že obžalovaná způsobem v ní blíže popsáním jednala proti svému manželu Janu V-ovi. Nic nenasvědčuje posléze domněnce, že by snad porotní soud spatřoval v manželském poměru blízké příbuzenství ve smyslu druhé věty Šu 142 tr. zák., což by arci bylo zřejmě nesprávné, i není pochybností o tom, že vzájemný poměr manželů pokládá porotní soud za zvláštní závazek, podmiňující podle téže věty onu vyšší sazbu. Proti tomu namítá zmateční stížnost, že, není-li v druhé větě Šu 142 tr. zák. manželství vedle blízkého příbuzenství uvedeno zvlášť a výslovně jako poměr, zakládající onu zvýšenou trestnost zločinu zabití, dlužno z toho usuzovati, že úmyslem zákonodárcovým nebylo, by poměr manželský již o sobě podmiňoval použití vyšší trestní sazby, nýbrž že mělo jako otázka skutková zůstaveno býti pečlivé úvaze jednotlivého případu, zda v něm vzhledem k okolnostem jej provázejícím jde mezi dotyčnými manžely o zvláštní závazek ve smyslu druhé věty Šu 142 tr. zák. či nikoli. Zmateční stížnost

dovozuje, že tu jde o otázku skutkovou, že tudíž, poněvadž kladná odpověď na tuto otázku má význam zjištění přitěžující okolnosti, v zákoně jmenovitě uvedené a podmiňující zvláštní (vyšší) sazbu trestní, bylo povinností porotního soudu, dáti na ni porotcům ve smyslu §u 322 tr. ř. také zvlášť dodatkovou otázku. Tím, že se tak nestalo, porušil prý porotní soud nejen způsobem, zakládajícím zmatečnost podle čís. 6 §u 344 tr. ř., předpisy §§ 318 a 322 tr. ř., nýbrž dopustil prý se porušení zákona také tím, že provedl sám zjištění, které podle §u 322 tr. ř. přísluší porotě, t. j. zjištění stavu zvláštního závazku mezi obžalovanou a usmrceným Janem V-ou (důvod zmatečnosti čís. 12 §u 344 tr. ř.) a že jednání obžalované bylo takto zároveň nesprávným výkladem zákona uvažováno podle zákona — druhé věty §u 142 tr. zák., který se k němu nevztahuje (důvod zmatku čís. 11 §u 344 tr. ř.). Vzhledem na souzený případ poukazuje pak zmateční stížnost opět na ony okolnosti a zjevy manželského soužití obžalované s jejím manželem a jejich rodinného života, jak byly vylíčeny oněmi svědky, jejichž protokoly byly čteny při hlavním přelíčení, a dovozuje, že takto byly dány mezi nimi předpoklady rozluky jejich manželství podle §u 13 d), e), f) g) a h) zákona ze dne 22. května 1919. čís. 320 sb. z. a n. a že za těchto okolností nelze o obžalované říci, že byla vůči Janu V-ovi ať právně či neprávně vůbec k něčemu zavázána, tím méně že by jejich vzájemný poměr byl pro ni zakládal dokonce »zvláštní závazek« proti řečenému ve smyslu druhé věty §u 142 tr. zák.

S právním názorem, zastávaným zmateční stížností, souhlasiti nelze. To, že v §u 142 tr. zák. manželský poměr není výslovně uveden jako důvod zvýšené trestnosti zločinu zabití, ač se tak děje ve všech ostatních předpisech trestního zákona, v nichž určitým blízkým vzájemným vztahům mezi těmi kterými osobami přiznává se význam skutečnosti, v určitém směru právně rozhodné (tak v §§ech 189. 216, 463, 525 a zejména i v §u 137 tr. zák., dále v §u 152 čís. 1 tr. ř.), samo sebou ještě nikterak nenasvědčuje správnosti názoru, uplatňovaného zmateční stížností. Zásadně je tu zvláštní závazek ve smyslu druhé věty §u 142 tr. zák. všude tam, kde všeobecná povinnost, neubližovati jiným na životě, je sesílena zvláštními právními vztahy pachatele k usmrcenému. O tom, že manželská smlouva, zavazující manžely mimo jiné přispívati sobě navzájem pomocí, zakládá poměr rázu právě naznačeného, nemůže vzhledem k ustanovení §u 44 obč. zák. býti pochybností a uznává se jak v theorii (na př. Finger II. str. 48) tak v praxi, zejména v judikatuře zrušovacího soudu víd. (rozh. č. 646) i čsl. (rozh. č. 1437 sb. n. s.) bezvýjimečně, že manželé jsou k sobě navzájem ve zvláštním závazku po rozumu druhé věty §u 142 tr. zák. Lze sice připustiti, že některé vzájemné vztahy mezi dvěma osobami, přicházející v úvahu jako zvláštní závazek ve smyslu druhé věty §u 142 tr. zák., mohou v tom kterém případě vyžadovati svého řešení podle osobních poměrů, zvláštních okolností případu. Mezi vztahy tohoto druhu nenáleží však poměr manželský a zmateční stížnost dovolává se na obhájenou svého stanoviska nevhodně rozhodnutí býv. zrušovacího soudu víd. č. 2645, v němž bylo vysloveno, že způsobem nastíněným dlužno řešiti otázku, zda zákonému pojmu »zvláštního závazku« odpovídá švakrovství. Netřeba za-

jisté doličovati, že poměr mezi manžely jakožto vedle blízkého pokrevního příbuzenství nejužší svazek mezi dvěma lidskými bytostmi nelze ani po stránce mravní ani zejména ve směru právním posuzovati stejně jako pouhé švakrovství. Není bez významu, že švakrovství přikládá význam poměru právně rozhodného ze všech uvedených ustanovení trestního zákona právě jen zcela výjimečný předpis §u 216 tr. zák., určující okruh osob, požívajících dotyčného zákonného dobrodiní, u srovnání s ostatními předpisy téhož zákona v rozsahu nejširším. Naproti tomu se v oněch zákonných předpisech (také v §u 152 čís. 1 tr. ř.), kde jsou manželé mezi osobami, náležejícími k jistému okruhu, výslovně uvedeni, nečiní ve směru zdůrazňovaném zmateční stížností, rozdílu a nenasvědčuje vůbec nic domněnce, že úmyslem zákonodárcovým bylo vylučovati z použití oněch předpisů manželský poměr v případech, kde jeden z obou manželů svých povinností k druhému manželu neplní, nebo je i porušuje způsobem byť sebe povážlivějším. Vyjímajíc předpis §u 137 tr. zák., sledují ona všechna ustanovení (§§ 189, 463, 525 tr. zák.) svojí podstatou buď přímo neb aspoň nepřímo (§ 216 tr. zák., § 152 čís. 1 tr. ř.) prospěch pachatele trestného činu pokud se týče obviněného (obžalovaného). Stejně pak, jakoby se jevilo zřejmě nesprávným a tedy i nepřipustným, by ta která pachateli zákonem poskytnutá výhoda byla mu odpírána vzhledem na okolnosti zvláštního případu, tedy zejména v případech nastíněných, dlužno důsledně trvati na stanovisku, že takovéto rozlišování nemá místa ani pro obor oněch zákonných předpisů (v úvahu přichází tu vlastně jen ustanovení §u 137 tr. zák.), podle nichž manželský poměr pachatelův k předmětu jeho trestného činu přináší s sebou jeho neprospěch, podmiňuje vyšší trestnost jeho skutku. Mezi tyto předpisy náleží však též ustanovení druhé věty §u 142 tr. zák., ač ovšem za předpokladu, že pojmu »zvláštního závazku« odpovídá zásadně také poměr manželský, jehož oprávněnost byla však již dovedena. Dokud tedy manželství po zákonu trvá, dokud nebylo zejména ani prohlášeno neplatným ani nedošlo k jeho rozluce nebo k rozvodu, dlužno s ním spojovati veškeré ony právní účinky, které mu přikládá trestní zákon v oněch svých jednotlivých předpisech ať ve prospěch pachatelův nebo v jeho neprospěch, nelze tudíž řešení otázky, zda jde v tom kterém případě o poměr manželský jako skutečnost v určitém směru právně rozhodnou, činiti závislým na zřeteli k osobním poměrům, zvláštním okolnostem, provázejícím dotyčné manželství, jak se toho domáhá zmateční stížnost. Důsledně nemá vzhledem na souzený případ významu ani to, co zmateční stížnost zvláště zdůrazňuje, že snad pro obžalovanou byly tu zákonné předpoklady, za nichž bylo jí podle §u 13 onoho zákona lze žalovati o rozluce manželství s Janem V-ou. Pokud obžalovaná tohoto svého práva nepoužila a pokud soudem rozluce tohoto manželství pravoplatně vyslovena nebyla, trvalo její manželství s Janem V-ou po právu na dále, podržovalo tudíž důsledně také povahu jejího zvláštního závazku k usmrcenému po rozumu druhé věty §u 142 tr. zák. Tomu-li tak, nebylo-li zejména podle řečeného potřebí, ba nejevilo-li se dokonce ani přípustným, by zjištění zvláštního závazku bylo činěno závislým na okolnostech případu, nebylo ani na místě, by porotní soud dotyčnou okolnost učinil předmětem zvláštní otázky (dodatkové) ve smy-

slu §u 322 tr. ř. Podle §u 318 tr. ř. dlužno veškeré zákonné znaky trestného činu pojeti již do hlavní otázky, druhý odstavec §u 323 tr. ř. pak ponechává porotnímu soudu na vůli, by posoudil, které skutečnosti dlužno shrnouti v jedné otázce nebo učiniti předmětem otázek zvláštních. Předpis §u 322 tr. ř. byl by způsobem, zakládajícím zmatečnost podle čís. 6 §u 344 tr. ř., porušen jen tehdy, kdyby porotcům nebyla vůbec poskytnuta příležitost vysloviti se o skutečnosti, mající význam okolnosti přitěžující nebo polehčující ve smyslu §u 322 tr. ř. K tomu nedošlo v souzeném případě, v němž již v eventuelní otázce na zločin zabítí bylo se porotců tážáno, zda jest obžalovaná vinna, že způsobem tamtéž blíže vylíčeným jednala proti svému manželu. Jakmile pak porotcové k otázce té také v tomto bodě odpověděli kladně, byl porotní soud s hlediska nastíněných povšechných právních úvah oprávněn, pokládati touto odpovědí za zjištěno, že se obžalovaná dopustila zločinu zabítí na osobě, k níž jakožto k svému manželu byla ve zvláštním závazku ve smyslu druhé věty §u 142 tr. zák., a uložiti jí v důsledku toho také trest podle vyšší sazby, tamtéž stanovené. Není tudíž zmateční stížnost v právu ani, pokud namítá, že porotní soud svým výrokem učinil zjištění, které podle §u 322 tr. ř. přísluší porotě, zároveň však je zjevno, že také důvod zmatečnosti čís. 12 §u 344 tr. ř. vytyká zmateční stížnost výroku porotního soudu o trestu neprávem. O důvodu zmatečnosti podle čís. 11 téhož §u nemůže pak již z té příčiny býti řeči, že zmatečností tohoto druhu může býti stížen pouze výrok o vině, nikoli také rozhodnutí o trestu. Bylo proto zavrhnouti zmateční stížnost jako bezdůvodnou.

Čís. 2791.

»Zlem« ve smyslu § 2 písm. f) tr. zák. jest zlo, jež je spojeno s konáním neb opomenutím pachatelovým a jímž je postižena osoba druhá, kteréžto zlo se však nepřičítá pachateli k vině, nejsouc jím chtěno a předvídáno; to však nemá nic společného s neznalostí následků, jež má závadné konání neb opomenutí v zápětí pro pachatele v příčině jeho trestní zodpovědnosti.

Vina ve smyslu trestního práva nevyžaduje vědomí o trestnosti závadného jednání.

Osoba čtrnáctý rok věku překročivší jest plně trestně zodpovědna; věkem v době činu hranici § 2 d) tr. zák. jen nemnoho překročivším, slabým rozumem nebo zanedbaným vychováním podmíněná neúplnost rozvoje duševních sil smí dojiti povšimnutí jen při výměře trestu (§ 46 a), 264 a) tr. zák.), ne však při řešení otázky viny.

Telegrafy (zákon ze dne 23. března 1923, čís. 60 sb. z. a n.).

Ustanovení § 18 čís. 1 zákona předpokládá sice jednání úmyslné, nikoliv však dolosní; v subjektivním směru stačí jakkoliv zaviněné jednání proti zákazu zákona; neznalost doby, kdy se má povolení vyžádati, nevyvíňuje (§ 233 tr. zák.).

(Rozh. ze dne 23. května 1927, Zm I 617/26.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost obžalovaného do rozsudku krajského soudu v Hradci